នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 21-Dec-2012, 15:16
CMS/CFO: Uch Arun

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹង "សារណារបស់ អៀង សារី ស្តីពីច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតឲ្យគាត់ថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬ វីឌីអូ នៅក្នុងបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ"

អ្នកដាក់ឯកសារ:
សហព្រះរាជអាជ្ញា:
លោកស្រី ជា លាង
លោក Andrew CAYLEY

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:
ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន
ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT
ចៅក្រម យ៉ា សុខន
ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE
ចៅក្រម យូ ឧត្តរា

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី:
ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

ចម្លងជូន:
ជនជាប់ចោទ:
នួន ជា
អៀង សារី
ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:
លោក សុន អរុណ
លោក Michiel PESTMAN
លោក Victor Koppe
លោក អាង ឧត្តម
លោក Michael G.KARNAVAS
លោក គង់ សំអុន

លោកស្រី Anta GUISSE
លោក Arthur VERCKEN
លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម និង ប្រវត្តិនីតិវិធី

១- អនុលោមតាមដីកាបង្គាប់[1] របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មេធាវីការពារក្តីរបស់ អៀង សារី ("មេធាវីការពារក្តី") បានដាក់អំណះអំណាងបង្ហាញផ្លូវច្បាប់ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យពួកគាត់ថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬ វីឌីអូ អៀង សារី ក៏ដូចជាគ្រូពេទ្យព្យាបាលរបស់គាត់ប្រសិនបើពួកគេយល់ព្រមធ្វើដូចនេះ ខណៈដែល អៀង សារី នៅក្នុងបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ ("សំណើ")[2]។ នៅទីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមឆ្លើយតបដោយអនុលោមតាមដីកាបង្គាប់តែមួយដូចគ្នានោះ។

២- សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានចង្អុលបង្ហាញពីសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ណាមួយទាក់ទងនឹងការថតខ្សែអាត់សម្លេង ឬវីឌីអូ អៀង សារី នៅក្រោម កាលៈទេសៈនេះទេ ហើយសូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា តាមវិធានផ្ទៃក្នុង គេបានហាមឃាត់ការអនុវត្តបែបដូច្នេះ។

៣- អង្គជំនុំជម្រះនេះធ្លាប់បានរកឃើញថា អៀង សារី មានសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ បន្ទាប់ពីមានការពិនិត្យយ៉ាងទូលំទូលាយទៅលើជនជាប់ចោទ ដោយអ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រអន្តរជាតិមួយរូប កាលពីថ្ងៃទី៥ និង៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២[3]។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់ដូច្នោះថា៖

> *សម្បទារបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការចូលរួមសវនាការ ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយគ្រូពេទ្យចិត្តសាស្ត្រជាច្រើននាក់ និងគ្រូពេទ្យជំនាញជំងឺមនុស្សចាស់មួយរូប និងត្រូវបានធ្វើរបាយការណ៍ដោយអ្នកជំនាញ បួនលើកផ្សេងៗពីគ្នា៖ នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩, ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ និងនាពេលថ្មីៗនេះ នៅខែកញ្ញា និងវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២។ របាយការណ៍ពីការពិនិត្យផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រទាំងនេះបង្ហាញថា ក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ជនជាប់ចោទមិនមានការចុះអន់ខ្សោយសតិបញ្ញា ឬការចងចាំណាមួយដែល*

---

[1] ឯកសារលេខ **E254** ដីកាបង្គាប់ឲ្យដាក់សារណា, ថ្ងៃទី១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២។

[2] ឯកសារលេខ **E254/1** សារណារបស់ អៀង សារី ស្តីពីច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតឲ្យគាត់ថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬ វីឌីអូ នៅក្នុងបន្ទប់នៅក្រោមសាលសវនាការ, ថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ (បន្ទាប់តទៅនេះហៅថា "សំណើ")។

[3] ឯកសារលេខ **E238/9** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសម្បទាជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ថ្ងៃទី២៦ វិច្ឆិកា ២០១២។

ហួសពីអ្វីដែលរំពឹងទុកសម្រាប់មនុស្សម្នាក់វ័យដូចគាត់ឡើយ។ នាពេលថ្មីៗនេះ នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ គ្រូពេទ្យជំនាញជំងឺមនុស្សចាស់បានសន្និដ្ឋានថា សុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទពុំមានការប្រែប្រួល ដែលតម្រូវឱ្យវាយតម្លៃឡើងវិញទៅលើការសន្និដ្ឋានកាលពីថ្ងៃទី០៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ របស់អ្នកជំនាញដែលតែងតាំងដោយតុលាការ ដែលថា ជនជាប់ចោទមានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះ។

មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី មិនបានជំទាស់ទៅនឹងរបាយការណ៍ថ្មីៗរបស់អ្នកជំនាញតែងតាំងដោយតុលាការ និងគ្រូពេទ្យជំនាញជំងឺមនុស្សចាស់ទេ ហើយក៏ពុំបានផ្តល់ជាមូលដ្ឋានណាមួយ ដែលអាចឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបដិសេធដោយសមហេតុផលចំពោះរបាយការណ៍ជំនាញ...[4]។

៤- អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានសម្រេចផងដែរថា "ការតម្រូវឱ្យជនជាប់ចោទចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីពីបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ ដែលសមាជិកនៃក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ក៏អាចទាក់ទងគ្នាបានគ្រប់ពេលវេលានោះ មានភាពសមស្របទាំងស្រុងចំពោះសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់ជនជាប់ចោទ និងក្របខណ្ឌគតិយុត្តរបស់ អ.វ.ត.ក"[5]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចបន្ថែមទៀតថាខ្លួន "មិនយល់ឃើញថា ការថតវីឌីអូពីបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ មានភាពចាំបាច់ដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទត្រូវបានតាមដានយ៉ាងសមស្របនោះទេ"[6]។

៥- យ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយមិនពេញចិត្តនឹងការវាយតម្លៃនេះ មេធាវីការពារក្តីឥឡូវនេះបានស្វែងរកប្រមូលការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬ វីឌីអូ ដែលខ្លួនបានថ្លែងដោយត្រង់ៗថាខ្លួនមានបំណងធ្វើការជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អ្នកជំនាញនានាដែលបានចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះ និងគ្រូពេទ្យ

---

[4] ឯកសារលេខ **E238/9** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសម្បទាជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ថ្ងៃទី២៦ វិច្ឆិកា ២០១២, កថាខណ្ឌទី ២៣-២៤ (ការលើកឡើងខាងក្នុងត្រូវបានលុបចោល)។

[5] ឯកសារលេខ **E238/9** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសម្បទាជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ថ្ងៃទី២៦ វិច្ឆិកា ២០១២, កថាខណ្ឌទី២១។

[6] ឯកសារលេខ **E238/9** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសម្បទាជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ថ្ងៃទី២៦ វិច្ឆិកា ២០១២, កថាខណ្ឌទី៣៦។

ជំនាញជំងឺមនុស្សចាស់ និងការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[7]។ ដូចដែលសហមេធាវីការពារក្តីអន្តរជាតិរបស់ជនជាប់ចោទបានថ្លែង នៅក្នុងតុលាការថា ការពិចារណាទាំងស្រុងដើម្បីរកហេតុផលក្នុងការធ្វើសំណើនេះ គឺដើម្បីបង្ហាញពីការទាមទារមួយដែលថា "ផ្អែកតាមវិធាន៨១(៥) គាត់មិនបានតាមដានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ នេះគឺអ្វី ដែលយើងចង់បាន"[8]។

៦- ដោយពុំមានយុត្តិសាស្ត្រគាំទ្រនៅលើចំណុចនេះ ហើយនៅចំពោះមុខវិធានផ្ទៃក្នុងដែលមានការហាមឃាត់ដល់សកម្មភាពរបស់គាត់ មេធាវីការពារក្តីបានស្វែងរកប្រមូលសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដែលបានទាមទារធ្វើការថតខ្សែអាត់ចំពោះសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការកាត់សេចក្តីត្រឹមត្រូវ និងសិទ្ធិក្នុងការទទួលជំនួយផ្នែកច្បាប់ពីមេធាវីការពារក្តី។ គោលការណ៍ទាំងនេះពុំមាននៅក្នុងសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីឡើយ។

II. អំណះអំណាង

ក. តាមវិធានផ្ទៃក្នុង ការថតខ្សែអាត់សម្លេង ឬ វីឌីអូ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេ

៧- មេធាវីការពារក្តី គឺច្បាស់លាស់ណាស់នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន ដែលថាគោលបំណងដែលគេចង់បាននោះ គឺដើម្បីថតខ្សែអាត់សម្លេង និងវីឌីអូ ធ្វើជាភស្តុតាង។ យ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះនេះធ្លាប់បានថ្លែងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា ភាគីនានាត្រូវបានហាមឃាត់មិនឲ្យចាត់ធ្វើការស៊ើបអង្កេតទាំងឡាយដែលមានគោលបំណងប្រមូលភស្តុតាងនោះឡើយ[9]។ វាពុំមានភាពខុសគ្នាជាចំបងណាមួយរវាងការអនុញ្ញាតឲ្យមានការថតខ្សែអាត់ទាំងនេះ និងការអនុញ្ញាតឲ្យភាគីមួយចាត់ការ និងធ្វើកំណត់ហេតុ

[7] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ ត្រង់ទំព័រទី១ (ដោយលើកឡើងពី "សិទ្ធិក្នុងការថតខ្សែអាត់" របស់មេធាវីការពារក្តី និង "រក្សាទុកកំហុសណាមួយសម្រាប់ការពិនិត្យមើលលើបណ្តឹងសាទុក្ខ")។

[8] ឯកសារលេខ **E1/147.1** ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២, ទំព័រទី១៤។

[9] ឯកសារលេខ **E211/2** អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពី៖ សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ នួន ជា មកអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការស្រាវជ្រាវនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (ឯកសារ E211) , ថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ ("ក្របខណ្ឌគតិយុត្តនៅ អ.វ.ត.ក ពុំអនុញ្ញាតឲ្យភាគីបើកកិច្ចស៊ើបសួរឡើយ")។ ឯកសារលេខ **E251** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តី ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនប្រក្រតីដែលតាមការចោទប្រកាន់ថាបានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ឯកសារលេខ E221, E223, E224, E224/2, E234, E234/2, E241 និង E241/1), ថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២, កថាខណ្ឌទី៣៧ ("សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ជាក់រួចហើយថា អនុលោមតាមវិធាន៥៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាគីពុំមានសិទ្ធិធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងនោះទេ។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី បានដឹងច្បាស់អំពីការហាមឃាត់នេះ")។

ស្តាប់ចម្លើយ សម្រាប់ដាក់ជាភស្តុតាងជូនដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះឡើយ។ ចំពោះហេតុផលនេះ ការថតខ្សែអាត់នានា គួរត្រូវបានហាមឃាត់។

៨- បន្ថែមលើនេះ ការថតខ្សែអាត់ណាមួយក៏ដោយអំពីគ្រូពេទ្យព្យាបាល ដោយមាន ឬពុំមានការអនុញ្ញាត នឹងបង្កើតបានជាការជ្រៀតជ្រែកលើសាក្សីសក្ខានុពល នៅក្នុងការរំលោភទៅលើវិធាន៣៥ ដែលហាមឃាត់ដល់ការជ្រៀតជ្រែកលើកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ ដោយរួមទាំង ការជ្រៀតជ្រែកលើ "សាក្សីណាម្នាក់ ឬលើសាក្សីសក្ខានុពលដែលកំពុងផ្តល់ បានផ្តល់ ឬអាចនឹងផ្តល់ភស្តុតាងដល់សហក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ"[10]។ គ្រូពេទ្យព្យាបាលទាំងឡាយត្រូវបានកោះហៅឲ្យមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខ[11] ហើយដោយសារតែសុខភាពរបស់ អៀង សារី ជាបញ្ហាមួយនៅតែបន្តទៅមុខទៀតនោះ គឺជាការច្បាស់ណាស់ដែលថា គ្រូពេទ្យព្យាបាលនានាអាចនឹងត្រូវបានកោះហៅជាថ្មីម្តងទៀត ក្នុងឋានៈជាសាក្សីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ តាមពិត មេធាវីការពារក្តីខ្លួនឯង ពីមុនមកធ្លាប់បានស្នើសុំឲ្យកោះហៅគ្រូពេទ្យព្យាបាលនានាឲ្យធ្វើជាសាក្សី[12]។ ការស្វែងរកការថតខ្សែអាត់សេចក្តីថ្លែងនានាដោយគ្រូពេទ្យព្យាបាល និងការជជែកគ្នា*ដោយភាគីតែម្ខាង* រវាងគ្រូពេទ្យ និងមេធាវីការពារក្តី ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាជាក់លាក់ដែលគ្រូពេទ្យនឹងត្រូវបញ្ចេញមតិនៅក្នុងតុលាការ ច្បាស់ជាបង្កើតបានជាការជ្រៀតជ្រែកលើកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការជាមិនខាន។

៩- អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្លាប់បានស្នើសុំឲ្យគ្រូពេទ្យព្យាបាលនានា រាយការណ៍ដោយផ្ទាល់ទៅអង្គជំនុំជម្រះតែម្តង[13] ហើយមិនមែនជាតួនាទីរបស់មេធាវីការពារក្តីទេ ក្នុងការចាត់ការធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយស្របគ្នានោះ។ ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីត្រូវបានទទួលការព្រមាននាពេលថ្មីៗនេះ នៅក្នុងបរិបទផ្សេងគ្នា ថា "ទង្វើរបស់មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី បង្កើតបានជាការសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងសាក្សីសក្ខានុពលលើបញ្ហាមួយ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការពិចារណារបស់អង្គជំនុំជម្រះ ហើយហួសពី

[10] វិធាន ៣៥.១(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[11] ឯកសារលេខ **E1/125.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២។

[12] ឯកសារលេខ **E1/147.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២, ទំព័រទី១៩។

[13] ឯកសារលេខ **E238/12** អនុស្សរណៈផ្ញើជូនក្រុមវេជ្ជបណ្ឌិតមានភារកិច្ចពិនិត្យ ព្យាបាល និង ថែទាំសុខភាព អៀង សារី នៅមន្ទីរឃុំឃាំង អ.វ.ត.ក, ថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២។

សិទ្ធិធ្វើការសាកសួរបឋម ហើយ ហេតុដូច្នេះ ការធ្វើបែបនេះពុំត្រឹមត្រូវ និងបានបំពានលើវិធានផ្ទៃក្នុងផងដែរ"[14]។

១០- សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានកត់សម្គាល់ផងដែរថា បើសិនជាមេធាវីការពារក្តីធ្លាប់ស្វែងរកសុំឱ្យទទួលយកនូវខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូទាំងនេះ ជាភ័ស្តុតាងដូចដែលខ្លួនបានថ្លែងថា ខ្លួនមានបំណងចង់ធ្វើដូច្នេះមែននោះ ខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូនេះ តាមវិធានផ្ទៃក្នុង គឺមិនអាចឱ្យទទួលយកបានទេ។ តាមវិធាន៨៧(៣)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះអាចបដិសេធលើសំណើសុំភ័ស្តុតាងដោយផ្អែកលើហេតុផលមួយចំនួន ដែលហេតុផលស្ទើរតែទាំងអស់នេះអាចយកមកអនុវត្តនៅទីនេះបាន។ ខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូទាំងឡាយដែលធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី គឺ "មិនមានការជាប់ទាក់ទងទេ" និង "មិនស័ក្តិសមសម្រាប់បង្ហាញភ័ស្តុតាងអំពីអង្គហេតុដែលខ្លួនចង់បង្ហាញភ័ស្តុតាងនោះឡើយ" ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាសម្បទារបស់ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ ហើយអាចជារបាយការណ៍សុខភាពប្រចាំថ្ងៃ និងតាមកាលកំណត់ទៀងទាត់ "ដែលមានភាពច្រំដែល"[15]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានជូនដំណឹងថា "ចាំបាច់ត្រូវសង្កត់ធ្ងន់ថា ជាការតាមដានរបស់ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រដែលតម្រូវឱ្យធ្វើ មិនមែនជាការតាមដានដោយចៅក្រម ឬដោយមេធាវីការពារក្តីជាបុគ្គល ឬដោយសាធារណៈជននោះទេ"[16]។ ហេតុនេះ ខ្សែវីឌីអូនេះ មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអ្វីដែលពាក់ព័ន្ធនោះឡើយ។

១១- ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញារង William Smith បានលើឡើងថ្លែងនៅក្នុងតុលាការហើយថា "បើសិនជាជនជាប់ចោទជ្រើសយកការដេកលក់រយៈពេលមួយម៉ោង ឬពីរម៉ោង ដោយសម្រេចចិត្តថាដេកឱ្យលក់ ជាជាងធ្វើការតាមដានដំណើរការសវនាការវិញនោះ នោះការពិតមិនមែនជាបញ្ហាទេ"។ ហេតុនេះ លោកប្រធានត្រូវតែគិតអំពីតម្លៃខ្សែវីឌីអូរបស់ជនជាប់ចោទដែលកំពុងតែដេក ដោយចងចាំអំពីភ័ស្តុតាងរបស់អ្នកជំនាញដែលថ្លែងថា គាត់មានសមត្ថភាពអាចនៅទ្រាំមិនដេកក្នុងរយៈពេលពេញមួយថ្ងៃបាន"[17]។ ខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូបែបនេះ គឺមិនស្ថិតនៅក្នុងទិសដៅតិចតួចឡើយ

[14] ឯកសារលេខ **E251** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តី ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនប្រក្រតីដែលតាមការចោទប្រកាន់ថាបានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ឯកសារលេខ E221, E223, E224, E224/2, E234, E234/2, E241 និង E241/1), ថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២, កថាខណ្ឌទី៣៨។

[15] សូមអាន វិធាន ៨៧(៣)(ក) និង(គ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[16] ឯកសារលេខ **E1/147.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើការនីតិវិធីសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ២០១២, ទំព័រ១៩។

[17] ឯកសារលេខ **E1/147.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើការនីតិវិធីសវនាការ, ចុះថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ២០១២, កថាខណ្ឌទី២២-២៣។

តែផ្ទុយទៅវិញដូចនៅក្នុងសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញស្រាប់ហើយ អាចធ្វើឡើងដោយមានបំណងជាពិសេសណាមួយ និងប្រាកដជាកម្មវត្ថុចំបងនៃខ្សែអាត់ថតសម្លេង អៀង សារី អាចដឹងយ៉ាងច្បាស់ណាស់អំពីការថតចម្លង ហើយអាចអនុវត្តតាមការដែលគាត់បានយល់ឃើញថា ដើម្បីផលប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរបំផុត។

១២- លើសពីនេះ ដូចដែលបានពន្យល់នៅក្នុងកថាខណ្ឌជាប់ៗគ្នាពីខាងដើម ភ័ស្តុតាងបែបនេះ "តាមច្បាប់គឺមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យទេ"[18] ហើយជាការជាក់ស្តែងថា ការខំព្យាយាមដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីបញ្ហាសម្បទា របស់ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ ដោយពុំមានភ័ស្តុតាងអំពីកាលៈទេសៈប្រែប្រួលណាមួយចេញពីបុគ្គលិកពេទ្យនោះ គឺគ្រាន់តែជា "ចេតនាដើម្បីអូសបន្លាយពេលដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ ឬដោយគ្មានហេតុផលច្បាស់" តែប៉ុណ្ណោះ[19]។

ខ. មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញអំពីសិទ្ធិក្នុងការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីដេអូ

១៣- ការធ្វើយុត្តិកម្មចំពោះខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូ ផ្អែកទៅលើហេតុផលចំនួនពីរ។ ទីមួយ មេធាវីការពារក្តីអះអាងថា "សិទ្ធិក្នុងការថតខ្សែអាត់សម្លេង"របស់ពួកគេ[20] គឺផ្តល់យុត្តិកម្មចំពោះខ្សែអាត់ថតសម្លេង និង/ឬវីឌីអូ និងថាហេតុផលនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយ "សិទ្ធិ របស់ អៀង សារី ក្នុងការទទួលបាននូវគ្រឿងឧបករណ៍គ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់សម្រួលដល់ការត្រៀមរៀបចំការពារក្តី"[21] និងដើម្បី "ការពារខ្លួនឯងតាមរយៈជំនួយពីមេធាវី"[22]។ ទីពីរ មេធាវីការពារក្តីបានតវ៉ាថាការហាមឃាត់ការថតជាខ្សែអាត់សម្លេង និងវីឌីអូ គឺជាការ "បង្ខិតបង្ខំ" ដែលហេតុដូចនេះ គឺជាការរំលោភទៅលើវិធាន ២១(២)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅត្រង់ថាការហាមឃាត់នេះបានបំពានដោយគ្មានសមាមាត្រទៅលើ "សិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវ ក្នុងការរៀបចំការពារក្តីរបស់ខ្លួន"របស់

[18]សូមអាន វិធាន ៨៧(៣)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[19] សូមអាន វិធាន ៨៧(៣)(ង) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[20] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៨។

[21] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១០។

[22] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៧។

អៀង សារី[23]។ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងលើកឡើងនូវអំណះអំណាងនីមួយៗក្នុងចំណោមអំណះអំណាងទាំងនេះដោយផ្ទាល់ប្តូរគ្នាមួយម្តងៗ។

i. *មេធាវីការពារក្តីមានគំនិតយល់ខុស "ស្តីពីសិទ្ធិក្នុងការថត(ជាខ្សែអាត់សម្លេង និងវីឌីអូ)"*

១៤- ការទាមទាររបស់មេធាវីការពារក្តីនូវ "សិទ្ធិក្នុងការថត"ដែលរួមបញ្ចូលទាំងការថត អៀង សារី នៅក្នុងបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ។ មេធាវីការពារក្តីបានលើកយកនូវគោលការណ៍ Siracusa ស្តីពីបទប្បញ្ញត្តិការដាក់កម្រិតត្រង់កថាខណ្ឌ៧០(ជ) និងបដិប្បញ្ញត្តិនៅ[24] ក្នុងកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ មកធ្វើសម្អាង។ កថាខណ្ឌនោះបានណែនាំថា "ការថតបានគ្រប់គ្រាន់នៃ*កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី* ត្រូវតែរក្សាទុកគ្រប់រឿងទាំងអស់"[25] ហើយលុបចោលសេចក្តីយោងណាមួយលើ "សិទ្ធិរបស់ភាគីក្នុងការថត"។ មិនមានការមន្ទិលសង្ស័យធ្ងន់ធ្ងរណាមួយដែលថា ប្រតិចារឹកប្រចាំថ្ងៃ ក៏ដូចជាឯកសារនានាដែលបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២/០១ បំពេញគ្រប់តាមលក្ខខណ្ឌស្តីពី "ការថតនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបានគ្រប់គ្រាន់" ដែលមិនអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិបាន សូម្បីតែក្នុងកាលៈទេសៈបន្ទាន់ក៏ដោយ យោងតាមគោលការណ៍ Siracusa នេះ ហេតុដូចនេះសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការថតកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមិនត្រូវបានរំលោភបំពានឡើយ។

១៥- មេធាវីការពារក្តីក៏បានពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងផងដែរទៅលើសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលបានអនុញ្ញាតដល់មេធាវីការពារក្តីនូវសិទ្ធិក្នុងការសន្ទនាជាមួយកូនក្តីរបស់ខ្លួននៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង[26] ("សេចក្តីសម្រេច") ក្នុងគោលបំណងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការប្រាស្រ័យទាក់ទង រវាងជនជាប់ចោទ និងមេធាវីរបស់ខ្លួន។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ស្ថិតនៅក្នុងកាលៈទេសៈនេះ ការអនុញ្ញាតឲ្យថត គឺជាការចាំបាច់ដើម្បីធានាចំពោះ "ភាពគ្រប់គ្រាន់នៃឧបករណ៍សម្រាប់សម្រួលការងារ" តាមមា

[23] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី២០។

[24] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់លេខយោងជើងទំព័រលេខ៣១។

[25] ក្រុមប្រឹក្សា សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ, អនុកម្មការ នៃ អសប ស្តីពីការការទប់ស្កាត់នូវការរើសអើង និងការការពារជនជាតិភាគតិច, គោលការណ៍ Siracusa Principles ស្តីពីការកម្រិតព្រំដែន និងបដិប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងកត្តិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, ឆ្នាំ 1984, កថាខណ្ឌទី ៧០ (ជ)។ (ការសង្កត់ធ្ងន់ដោយអក្សរទ្រេត)។

[26] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលបដិសេធលើសំណើសុំអនុញ្ញាតថតសម្លេង និងខ្សែវីឌីអូនៃការជួបជាមួយ អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង, ចុះថ្ងៃទី១១ មិថុនា ២០១០ (ដែលបន្តទៅទៀតនៅក្នុងនេះហៅកាត់ថា "សេចក្តីសម្រេច")។

ត្រា១៤(៣)(ខ) នៃកតិកាសញ្ញា ICCPR[27]។ មេធាវីការពារក្តីបានអះអាងថា សេចក្តីសម្រេចនេះអាចយកមកអនុវត្តបានដោយផ្ទាល់សម្រាប់សំណើភ្លាមៗរបស់ពួកគេ[28] ប៉ុន្តែការពិនិត្យឡើងវិញមួយទៅលើសេចក្តីសម្រេចនោះ បានបង្ហាញឲ្យឃើញពីភាពខុសគ្នាច្រើន។

១៦- នៅក្នុងការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តីដែលនាំឲ្យមានការធ្វើសេចក្តីសម្រេច មេធាវីការពារក្តីបានអះអាងថា ការថតសម្លេង/វីឌីអូ "គឺជាការចាំបាច់សម្រាប់ជនត្រូវចោទ ដើម្បីធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួន" ទៅតាមការសម្រេចជ្រើសរើសដោយខ្លួនផ្ទាល់"[29] ហើយអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើការពិតដែលថាការអនុញ្ញាតឲ្យថតគឺ "មានភាពចាំបាច់សម្រាប់ការត្រៀមរៀបចំការជំនុំជម្រះក្តី និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមេធាវីការពារក្តី"[30] ជាពិសេស ពីព្រោះ "ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានផ្តល់ការណែនាំដល់សហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនដែលរស់នៅបរទេស"[31]។ ផ្ទុយទៅវិញ សំណើបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានធ្វើឡើងយ៉ាងច្បាស់លាស់ មិនដើម្បីជួយបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាងជនជាប់ចោទ និងមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់នោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីបង្កើតនូវឯកសារដើម្បីដាក់ជូនជាភស្តុតាងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ឬសម្រាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[32]។

១៧- ជាងនេះទៅទៀត អង្គបុរេជំនុំជម្រះ និងតុលាការអន្តរជាតិនានាត្រូវបានយល់យ៉ាងច្បាស់ថា ការកំណត់អំពីថាតើបរិមាណពេលវេលា និងឧបករណ៍សម្រាប់ជួយសម្រួលការងារប៉ុណ្ណា ត្រូវតែធ្វើការវាយ

---

[27] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៥។

[28] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៩។

[29] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច ត្រង់កថាខណ្ឌទី២៨។

[30] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច ,ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៥។ សូមអានផងដែរ ឯកសារលេខ **A371/2/12** *ដូចគ្នានឹងខាងលើ* ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៣ និង៣៥។

[31] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច ,ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣៥។

[32] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើត្រង់ទំព័រ ១ ("ការថតជាខ្សែអាត់សម្លេង ឬវីដេអូ គឺជា*ការមធ្យោបាយប្រសើរបំផុត និងបង្កការរំខានតិចតួចនៃការធ្វើកំណត់ហេតុដែលត្រឹមត្រូវ និងដែលអាចធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់បាន* និងការរក្សាទុកនូវកំហុសណាមួយចំនួនសម្រាប់ការពិនិត្យឡើងវិញលើបណ្តឹងសាទុក្ខ។") ។ *ដូចគ្នានឹងខាងលើកន្លែងដែល* ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣ (គោលបំណងនៃសំណើសុំថតជាខ្សែវីដេអូ គឺ "ដើម្បីធានាថាមានកំណត់ត្រាអំពីស្ថានភាពរបស់ អៀង សារី")។ *ដូចគ្នានឹងខាងលើកន្លែងដែល* ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៨ (ការថតសម្លេង គឺចាំបាច់ណាស់ "សម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងប្រើប្រាស់។ បើសិនជាចាំបាច់ សម្រាប់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ")។ *ដូចគ្នានឹងខាងលើកន្លែងដែល* ត្រង់កថាខណ្ឌទី២៤ ("វិធីសាស្ត្រតែមួយគត់ដែលមេធាវីការពារក្តីអាចថតសម្លេង និងរក្សាទុកកំហុសចំបងៗ ដើម្បីប្តឹងសាទុក្ខ គឺការថតសម្លេង អៀង សារី ")។

តម្លៃនៅក្នុងបរិបទនេះ។ "គឺជាលទ្ធផលដែលជៀសមិនផុតនៃសិទ្ធិនេះ និងគោលបំណងជាចំបងរបស់វាដែលថាបញ្ហាអំពីថាតើសំណើណាមួយ...មានភាពចាំបាច់សម្រាប់ការត្រៀមរៀបចំការពារក្តីដែរ ឬក៏អត់នោះ ត្រូវតែធ្វើការវាយតម្លៃដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃករណីមួយម្តងៗ យោលទៅតាមកាលៈទេសៈ"។ ការកែសម្រួលភាពគ្រប់គ្រាន់ និងភាពចាំបាច់ គឺតម្រូវឱ្យធ្វើការវាយតម្លៃ ហើយមិនគ្រាន់តែពឹងផ្អែកទៅលើការពិតដែលថា ឧបករណ៍សម្រាប់ជួយសម្រួលការងារ ឬបរិមាណពេលវេលាត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ"[33]។ ហេតុនេះ គឺមិនមែនជាការសមស្របទាំងស្រុង ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននោះទេ ដោយមេធាវីការពារក្តីថា ព្រោះតែការថតនៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជា "ឧបករណ៍សម្រាប់សំរួលការងារ" ចាំបាច់មួយ ក្នុងការថតនៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយដែលខុសពីគ្នាទាំងស្រុងចំពោះកាលៈទេសៈនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គឺដូចគ្នា "ឧបករណ៍សម្រាប់សម្រួលការងារ"ចាំបាច់មួយដែរ។

១៨- តាមពិត មិនដូចនឹងការថតដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការប្រាស្រ័យទំនាក់ទំនងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ រវាងជនជាប់ចោទ និងមេធាវីរបស់ខ្លួនទេ ចេតនារបស់មេធាវីការពារក្តីដើម្បីប្រើការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូរបស់ជនជាប់ចោទដូច្នេះ និងគ្រូពេទ្យសក្តានុពលដែលកំពុងធ្វើការព្យាបាល ជាភាគីប្រមូលភ័ស្តុតាង ដើម្បីតវ៉ាទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចផ្សេងៗរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានថ្លែងថា "បើសិនជាការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូជាការចាំបាច់ វាជាឧបករណ៍សម្រួលតាមមាត្រា១៤(៣)(ខ) របស់ ICCPR"[34]។ ក្នុងសេចក្តីសម្រេចនោះ ការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូត្រូវបានពិចារណាថាចាំបាច់ ដោយសារវា "ចាំបាច់សម្រាប់ការត្រៀមរៀបចំសវនាការ និងការធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាជាមួយមេធាវី"[35]។ ប៉ុន្តែ ក្រោមកាលៈទេសៈនាពេលនេះ គោលបំណងជាមូលដ្ឋាននៃការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ មិន "ចាំបាច់" ឡើយដោយសារមួយផ្នែកធំវា *ហួសពីអំណាច* កិច្ចស៊ើបសួរ ដូច្នេះវាមិនគ្របដណ្តប់ដោយ ICCPR ទេ។

១៩- ទាក់ទងនឹងការធានាអំពី "ពេលវេលា និងឧបករណ៍សម្រួលគ្រប់គ្រាន់" តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប (ECHR) បានបញ្ជាក់ពីលក្ខខណ្ឌខ្ពស់ដែលអាចប្រៀបធៀបបានដែលត្រូវតែបំពេញឱ្យបានដើម្បីបញ្ជាក់អំពីការអះអាងទៅលើចទ្បីករណ៍នេះ។ ដើម្បីបំពេញបាននូវគុណវុឌ្ឍិនេះ វាមិនត្រឹមតែជាឧបករណ៍

[33] ឯកសារលេខ **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣២។

[34] **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥។

[35] **A371/2/12** សេចក្តីសម្រេច ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥។

សម្រួលដែលត្រូវតែ *"ចាំបាច់"* សម្រាប់ត្រៀមរៀបចំការជំនុំជម្រះក្ដីដ៏សំខាន់ប៉ុណ្ណោះទេ"[36] ប៉ុន្តែបទប្បញ្ញត្តិនៃការធានានេះក៏ត្រូវតែ "មានឱកាសដើម្បីរៀបចំការការពារជនណាម្នាក់ ឲ្យបានសមរម្យ និងដោយគ្មានការកម្រិតចំពោះលទ្ធភាពក្នុងការដាក់អំណះអំណាងពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ នៅចំពោះតុលាការជំនុំជម្រះ និងបើដូច្នេះ គឺដើម្បីមានឥទ្ធិពលទៅលើលទ្ធផលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី... ត្រូវបានគេចាត់ទុកថារំលោភ *វៀរលែងតែគេមិនមានលទ្ធភាពអាចធ្វើទៅបាន*"[37]។

២០- ការបង្ហាញអំពីលក្ខខណ្ឌកំណត់ខ្ពស់នៅក្នុងរឿងក្ដីមួយនៅចំពោះមុខតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ដែលនៅទីនោះ អ្នកដាក់ញត្តិតវ៉ាម្នាក់បានលើកឡើងអំពីការផ្ដល់ឧបករណ៍សម្រាប់សំរួលការងារមិនបានគ្រប់គ្រាន់ ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំឃាំងដែលមិនអាចឲ្យយកជាគំរូបាន សម្រាប់"ការប្រមូលផ្ដុំដែលមានកម្រិតមួយសមស្រប" ដែលចាំបាច់ដើម្បីត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ការការពារក្ដី តុលាការបានរកឃើញថា "គឺជាការច្បាស់លាស់ណាស់ថា ស្ថានភាពការឃុំឃាំងអ្នកបណ្ដឹង គឺមិនអំណោយផលដល់ការបំពេញការងារដោយប្រើខួរក្បាលដែលកំពុងតានតឹងនោះឡើយ"[38]។ ទោះបីជាមានការរកឃើញយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការនេះនៅតែសម្រេចថា "ទោះជាយ៉ាងណាក្ដីតុលាការនេះកត់សំគាល់ឃើញថា ពុំមានការរឹតត្បឹតទៅលើអ្នកប្ដឹងសុំឡើយ ទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិក្នុងការពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងជំនួយពីអ្នកច្បាប់ដោយឥតគិតថ្លៃ និងដោយគ្មានការរឹតត្បឹត ត្រូវបានដាក់ឲ្យមានចំពោះអ្នកប្ដឹងសុំ"។ អាស្រ័យហេតុនេះ តុលាការពេញចិត្តថា ឧបករណ៍សម្រាប់សម្រួលការងារសមស្រប គឺមាន"[39]។

២១- មេធាវីការពារក្ដីលើកយោងសេចក្ដីអធិប្បាយទូទៅលេខ ៣២ របស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ដែលពន្យល់ថា "ឧបករណ៍សម្រួលគ្រប់គ្រាន់" ត្រូវតែរាប់បញ្ចូលទាំងលទ្ធភាពក្នុងការពិនិត្យឯកសារ និងភស្តុតាង លទ្ធភាពនេះត្រូវតែរាប់បញ្ចូលទាំងសម្ភារៈទាំងអស់ដែលការិយាល័យអយ្យការមានផែនការ

[36] *រឿងក្ដី Mayzit ទល់នឹងប្រទេស Russia*, ពាក្យសុំលេខ: 63378/00, សាលក្រម, ២០ មករា ២០០៥, កថាខណ្ឌ៧៨ (សង្កត់ន័យត្រង់អក្សរទ្រេត)។

[37] *រឿងក្ដី Mayzit ទល់នឹងប្រទេស Russia*, ពាក្យសុំលេខ: 63378/00, សាលក្រម, ២០ មករា ២០០៥, កថាខណ្ឌ៧៨ (សង្កត់ន័យត្រង់អក្សរទ្រេត)។

[38] *ករណីរឿងក្ដីរបស់ Mayzit ទល់នឹង ប្រទេសរុស្ស៊ី*, ពាក្យសុំលេខ 63378/00, សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី២០ មករា ឆ្នាំ២០០៥, កថាខណ្ឌទី៨១។

[39] *ករណីរឿងក្ដីរបស់ Mayzit ទល់នឹង ប្រទេសរុស្ស៊ី*, ពាក្យសុំលេខ 63378/00, សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី២០ មករា ឆ្នាំ២០០៥, កថាខណ្ឌទី៨១។

ផ្តល់ជូនតុលាការប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ ឬជាសម្ភារៈដោះបន្ទុក។ សម្ភារៈដោះបន្ទុកគួរត្រូវបានយល់ជាការបញ្ចូលមិនគ្រាន់តែសម្ភារៈដើម្បីបង្ហាញពីភាពគ្មានទោសប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបង្ហាញថាអាចជួយក្នុងការការពារខ្លួន (ឧ. មានសញ្ញាបង្ហាញថា ចម្លើយសារភាពមួយមិនមែនធ្វើឡើងដោយស្ម័គ្រចិត្ត)”[40]។ តាមរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ អ.វ.ត.ក គ្រប់ភ័ស្តុតាងទាំងអស់ដែលត្រូវប្រើក្នុងពេលជំនុំជម្រះត្រូវបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងដោយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយមេធាវីការពារក្តីមានសិទ្ធិចូលពិនិត្យគ្រប់សម្ភារៈទាំងអស់ រួមទាំងដំណើរការធ្វើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរតាមវិធានផង[41]។ មិនមានបញ្ហាទេដែលមេធាវីការពារក្តីថាបានពិនិត្យលើទាំងសម្ភារៈដែលអាចនឹងត្រូវបានប្រើសម្រាប់ប្រឆាំងនឹងកូនក្តីរបស់ខ្លួន និងសម្ភារៈដោះបន្ទុកផង។

២២- គណៈកម្មធិការសិទ្ធិមនុស្សបានធ្វើការបកស្រាយពីសិទ្ធិដែលបានធានានៅក្រោមមាត្រា១៤ នៃ ICCPR ថា “ដូចដែលបានរៀបចំឡើងដើម្បីផ្តល់សិទ្ធិនានាដល់ភាគី និងធានាថាសិទ្ធិទាំងនោះ *មានលក្ខណៈស្រប តាមនីតិវិធី*”[42]។ មេធាវីការពារក្តីមិនត្រូវបានគេច្រានចោលមិនឲ្យ “លើកឡើងអំពីការព្រួយបារម្ភចំពោះសម្បទារបស់លោក អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ និងការចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពឡើយ”[43]។ តាមវិធានផ្ទៃក្នុង ឬតាមនីតិវិធីបង្ហាញភ័ស្តុតាងដទៃទៀតដោយស្មើៗគ្នានឹងសហព្រះរាជអាជ្ញា ហើយពួកគេក៏បានធ្វើដូច្នេះដដែលៗរហូតមកដល់ពេលនេះ។ តាមពិតទៅ ការប្រើប្រាស់ជាញឹកញាប់នូវបែបទនីតិវិធីផ្សេងៗរបស់មេធាវីការពារក្តី ដើម្បីជំទាស់ពីបញ្ហាសម្បទារបស់ជនជាប់ចោទ គឺជាការបញ្ជាក់ដ៏ប្រសើរបំផុតអំពីនីតិវិធី ដែលធានាឲ្យមានចំពោះពួកគាត់។

ii. វិធាន២១(២) មិនអាចអនុវត្តបាន

[40] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស, សេចក្តីអធិប្បាយទូទៅលេខ ៣២, មាត្រា១៤: សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវ, ២០០៧, ត្រង់កថាខណ្ឌ៣៣។

[41] វិធាន៥៥(១០), ៩៣។

[42] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Duško Tadić*, សំណុំរឿងលេខ IT-94-1-A, សាលដីកា (អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍), ថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩, កថាខណ្ឌទី៥០ (សង្កត់ធ្ងន់ពីដើម *ដោយអក្សរទ្រេត*), *ដោយបានពិភាក្សាពីករណី B. d. B និងតួកន ទល់នឹង ប្រទេសហុល្លង់ដ៍*, ការប្រាស្រ័យទាក់ទងលេខ 273/1989, ថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៨៩, ឯកសាររបស់ អ.ស.ប លេខ A/44/40, 442។

[43] ឯកសារលេខ **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៨។

២៣- មេធាវីការពារក្ដីទាមទារថា ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ គឺជាការរំលោភលើវិធាន២១(២) ដែលចែងថា៖

វិធានការចាប់បង្ខំទាំងឡាយណាចំពោះ [ជនជាប់ចោទ] ត្រូវធ្វើឡើងដោយ ឬស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយយកចិត្តទុកដាក់ពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ។ វិធានការដូច្នេះត្រូវតែកម្រិតតឹងរ៉ឹងបំផុតសម្រាប់តែតម្រូវការនៃដំណើរការនីតិវិធី ដោយសមាមាត្រទៅនឹងកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងដោយគោរពសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សជាតិឱ្យបានពេញលេញ។

២៤- មេធាវីការពារក្ដីអះអាងថា "សិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់លោក អៀង សារី ក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការពារខ្លួនរបស់គាត់"[44] អាចត្រូវបានរំលោភប្រសិនបើពួកគាត់មិនអាចថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ និងថាបើដូច្នេះវាជាការបង្ខំ។ ការអះអាងនេះមិនអាចទទួលបានទេ។ មេធាវីការពារក្ដីមានឱកាសសមហេតុផលគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការការពារក្ដី តាមរយៈការដាក់ឯកសារផ្សេងៗ និងនៅក្នុងសវនាការ។ មេធាវីការពារក្ដីមិនបានលើកយោងអំពីករណីយុត្តិសាស្ត្រ ឬប្រភពច្បាប់សម្រាប់ជាគោលការណ៍ក្នុងការការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ នៅក្រោមកាលៈទេសៈនេះ ថាជាសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវឡើយ។ សេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានធ្វើការសន្និតនៅលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទាក់ជាមួយមេធាវីការពារក្ដី ប៉ុន្តែការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមេធាវីការពារក្ដីពុំមានជាបញ្ហានៅក្នុងសំណើសុំនេះទេ។ ជាថ្មីម្ដងទៀត នៅក្រោមរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ អ.វ.ត.ក ការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូដែលមេធាវីការពារក្ដីកំពុងស្នើសុំនោះ គឺមិនមែនមិនត្រឹមតែជាសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងត្រូវបានហាមឃាត់យ៉ាងពិតប្រាកដទៀតផង។ ដោយសារសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវ មិនត្រូវបានរំលោភ ទើបការមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូក្រោមកាលៈទេសនេះ មិនអាចត្រូវបានគេពិចារណាថា "ចាប់បង្ខំ" តាមវិធាន២១ ឡើយ។

២៥- មេធាវីការពារក្ដីតវ៉ាបន្ថែមថា "ការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ របស់មេធាវីការពារក្ដី អៀង សារី *គ្មាន*ផលប៉ះពាល់ដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬភាគីឡើយ"[45]។ ប៉ុន្តែ ដោយសារមេធាវីការពារក្ដីមាន

[44] **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌ២០។

[45] **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌ២១ (សង្កត់ន័យនូវពាក្យដើម)។

បំណងយកការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ ទៅប្រើជាភ័ស្តុតាង ទង្វើដូច្នេះច្បាស់ណាស់ថាមានផលប៉ះពាល់ទៅលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដោយសារផលប៉ះពាល់នេះ ជាអានុភាព អាចបន្ថយការស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួររបស់ភាគី ដោយរំលោភវិធាន និងអាចការជ្រៀតជ្រែកចំពោះសាក្សីផងដែរ។

២៦- ការព្យាយាមបន្ទាប់របស់មេធាវីការពារក្តី តាមវិធាន២១(២) ដែលជាគោលការណ៍សមាមាត្រមួយ ដោយអះអាងថា "មិនច្បាស់លាស់"[46]។ ទោះបីពិតក៏ដោយ អំណះអំណាងរបស់មេធាវីការពារក្តីត្រង់គោលការណ៍នេះ កើតចេញដោយពាក្យថា "ការកម្រិតលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន"[47] ដែលជាការហាមឃាត់ការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូក្រោមកាលៈទេសៈទាំងនេះ មិនមែនជាការស្មុគ្រស្មាញដូចបានពន្យល់ខាងលើទេ។ ការលើកឡើងដោយខ្លួនឯងរបស់មេធាវីការពារក្តីចំពោះគោលការណ៍សមាមាត្រានេះ គឺខកខានមិនបានគាំទ្រចំពោះអំណះអំណាងដែលថា ការហាមឃាត់ការថតខ្សែអាត់សម្លេងនិង/ឬវីឌីអូនៅក្រោមកាលៈទេសៈនេះ គឺជាសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវ។ តាមពិត ការលើកឡើងនេះគឺគ្រាន់តែដើម្បីបម្រើឲ្យការចង្អុលបង្ហាញពីចម្ងាយ រវាងការកម្រិតសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវពិតប្រាកដ និងសិទ្ធិរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលមេធាវីការពារក្តីកំពុងតែព្យាយាមបង្កើតឡើងនៅពេលនេះតែប៉ុណ្ណោះ។ សេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងរឿងក្តី *Milošević* ដែលមេធាវីការពារក្តីបានលើកយោង គឺពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិតំណាងរបស់ជនជាប់ចោទដោយខ្លួនឯង[48]។ សេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងរឿងក្តី *Zigiranyirazo* និង *Stanišić* ដែលមេធាវីការពារក្តីបានពឹងផ្អែក គឺពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយមានវត្តមានរបស់ខ្លួន[49]។ មេធាវីការពារក្តីតវ៉ាអំពីសិទ្ធិក្នុងការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ ក្នុងគោលបំណងធ្វើជាភ័ស្តុតាងតាមវិធាននានាដែលជាវិធានហាមឃាត់មិនឲ្យពួកខ្លួនធ្វើដូច្នេះ។

---

[46] **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌ២២។

[47] **E254/1** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌ២២។

[48] សូមអាន **E254/1** សំណើ, ត្រង់កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ៦៧ *លើកយោង រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Milošević*, សំណុំរឿងលេខ: IT-02-54-AR73.7, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បង្គំប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើការចាត់តាំងមេធាវីការពារក្តី, ១ វិច្ឆិកា ២០០៤, កថាខណ្ឌ១៧។

[49] សូមអាន **E254/1** សំណើ, ត្រង់កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ៦៧ *លើកយោង Zigiranyirazo ទល់នឹងរដ្ឋអាជ្ញា* សំណុំរឿងលេខ: ICTR-2001-73-AR73, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បង្គំ, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៦, កថាខណ្ឌ១៤ និង *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Stanišić & Simatović*, សំណុំរឿងលេខ: IT-03-69-AR73.2, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងពេលអនាគត, ១៦ ឧសភា ២០០៨, កថាខណ្ឌ១៦-២០។

គ. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានឆន្ទានុសិទ្ធិជាប់មកនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសវនាការ

២៧- បន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការ គឺជាការពង្រីកមួយរបស់តុលាការនៅពេលដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការចូលរួមរបស់ជនជាប់ចោទដោយសារការចាំបាច់ខាងសុខភាព ឬដោយសារបញ្ហាផ្សេងៗទៀត[50] ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចកាលពីលើកមុន ទៅតាមឆន្ទានុសិទ្ធិនៃការគ្រប់គ្រងសវនាការរបស់ខ្លួនថា ការថតខ្សែអាត់សម្លេង និង/ឬវីឌីអូ ក្នុងបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការដោយភាគីមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ[51]។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានបង្ហាញមូលហេតុដែលនាំឲ្យមានការកែប្រែសេចក្តីសម្រេចនោះឡើយ។

III. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

២៨- អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងពេលថ្មីៗនេះបានបដិសេធនូវការប៉ុនប៉ងផ្សេងទៀតរបស់មេធាវីការពារក្តីក្នុងការតវ៉ាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពលើសេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងសម្បទារបស់ អៀង សារី និងគុណវុឌ្ឍិ ព្រមទាំងប្រសិទ្ធភាពរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតដែលវាយតម្លៃជនជាប់ចោទ ដោយពុំមានយុត្តិកម្មធម្មានុរូបសោះឡើយ[52]។ គេគួរអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះឫសគុលនៃសំណើនេះដែរ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា សំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តីគួរត្រូវបដិសេធចោល៕

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	
	លោក William Smith សហព្រះរាជអាជ្ញារង		

[50] **E238/9** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសម្បទាជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងការចូលរួមសវនាការ, ២៦ វិច្ឆិកា ២០១២, កថាខណ្ឌ២១ ("ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាលសវនាការរបស់ អ.វ.ត.ក មានបន្ទប់ខាងក្រោមសាលសវនាការដែលមានបំពាក់ឧបករណ៍ពិសេស")។

[51] **E1/147.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៤ ធ្នូ ២០១២, ទំព័រ២៧-២៨។

[52] **E238/11/1** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ អៀង សារី សុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាឡើងវិញចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនដែលថា អៀង សារី មានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមសវនាការ និងសំណើសុំបន្ថែម, ១៩ ធ្នូ ២០១២, កថាខណ្ឌ៩, ១០។